

16.57

AGRONOMISCH- HISTORISCH JAARBOEK

DERDE DEEL

UITGAVE VAN DEN
STUDIEKRING VOOR DE
GESCHIEDENIS VAN DEN LANDBOUW

APRIL 1947

H. VEENMAN & ZONEN · WAGENINGEN

CENTRALE LANDBOUWCATALOGUS

0000 0331 7530

ISBN = 81450

INHOUD

1. Bestuur.
2. Inhoudsopgave.
3. Inleiding.
4. Verslag over 1943—'45.
5. Verslag over 1946.
6. Ledenlijst.
7. De overdrukken.
  - a. F. L. Verhey. — Het Didamsche smeelensnijdersbedrijf.
  - b. Fred. Oudschans Dentz — Rijstbouw in Suriname.
  - c. Fred. Oudschans Dentz. — Koffiecultuur in Suriname.
  - d. Fred. Oudschans Dentz. — Rijstbouw in Suriname (vervolg).
  - e. Mr. J. Baert. — Landbouwonderwijs.
  - f. Mr S. J. Fockema Andreae. — Vredewold.
  - g. 11 September 1946.
  - h. Landschap van Nederland. Jan., Febr., Maart, April, Mei, Juni, Juli, Augustus, October, November.

STUDIEKRING VOOR DE GESCHIEDENIS VAN DEN LANDBOUW

Afdeeling van het Nederlandsch Genootschap voor Landbouwwetenschap

Oppericht 22 Maart 1939 op initiatief van Dr Ir W. A. J. Oosting

Bestuur:	Jaar van aftreden
N. G. Addens, Bellingwolde, Voorzitter	1949
Ir J. A. van der Loeff, Groningen, Radesingel 35, Secretaris	1953
Ir F. W. G. Pijls, Didam	1947
A. H. G. van Arkel, Amsterdam	1948
Dr Ir M. J. Boerendonk, Den Haag	1950
Mr J. Baert, Amsterdam	1951
Prof. Dr Ir C. H. Edelman, Wageningen	1952

INLEIDING

Van de reeks Agronomisch-Historische Jaarboeken verschijnt hierbij het derde deel.

Het eerste en tweede deel verschenen resp. in 1940 en 1943. Het derde deel zou eerst direct na de bevrijding verschijnen, doch de ervoor bestemde overdrukken gingen kort voor de bevrijding door brand verloren, zoodat gewacht moest worden tot er weer aan aantal artikelen in het Landbouwkundig Tijdschrift verschenen was, voldoende om tot een jaarboek te kunnen samenvoegen.

Moge dit jaarboek meer bekendheid geven aan ons streven de studie van de geschiedenis van den landbouw te bevorderen en een aansporing voor de leden zijn om door het schrijven van artikelen in het Landbouwkundig Tijdschrift de uitgave van volgende jaarboeken mogelijk te maken.

Namens het Bestuur

De Secretaris:

Ir J. A. VAN DER LOEFF

Groningen, Februari 1947.

In de bovengenoemde jaren bepaalde het werk van den Studiekring zich tot afwachten, zoo min mogelijk, d.w.z. practisch in het geheel niet naar buiten optreden en tot eenig voorbereidend werk door het bestuur.

Begin 1943 werd het 2de Jaarboek uitgegeven. Ledenvergaderingen werden ook in deze periode niet gehouden, zoodat het niet mogelijk was in de vacatures van het bestuur te voorzien. Zoodra het verkeer weer zoodanig is, dat gemakkelijk vergaderd kan worden, zal dus een ledenvergadering gehouden moeten worden, waarin het verkiezen van een geheel nieuw bestuur (ook het thans zittende bestuur is in zijn geheel aan de beurt van aftreden) een van de punten zal zijn, die aan de orde komen.

Over het aantal leden valt weinig te zeggen, daar van het Bestuur van het Genootschap nog geen bericht werd ontvangen over de nieuwe definitieve ledenlijst. Wel is reeds bekend, dat enkele leden ons door den dood ontvallen zijn, meerendeels als gevolg van den oorlog. Wij zullen hen missen bij den opbouw na de zoo lang verwachte bevrijding. De geldmiddelen staan er gunstig voor. Het jaar 1942 eindigde met een voordeelig saldo, waarbij nog komt nog te innen contributie en een subsidie van het Genootschap over vijf jaren, zoodat de Kring zich thans wel eenige uitgaven mag veroorloven. Daarbij is b.v. te denken aan de uitgave van een derde jaarboek, waarvoor naar het Bestuur hoopt, eind 1946 voldoende stof aanwezig zal zijn. Verder maakte het bestuur voorbereidingen voor eenige andere uitgaven, waarover t.z.t. de leden nader bericht zullen worden.

Contact werd gezocht en verkregen met het Ned. Economisch-Historisch Archief te Amsterdam, waarvan de Directeur, Dr J. C. Westerman, ons in 1944 mededeelde, dat de bibliotheek van genoemd Archief, Heerengracht 220, Amsterdam, voor de leden op onze introductie toegankelijk is.

Een circulaire over dit Archief, waarvan wij een aantal exemplaren kregen, zou aan de leden toegezonden worden, doch dit was helaas niet mogelijk, daar door oorlogshandelingen het huis van den secretaris tot den grond toe afbrandde, waarbij genoemde circulaires met een aantal overdrukken van artikelen op agronomisch-historisch gebied, die ook verzonden zouden worden, verloren gingen.

Door denzelfden brand verloor de Kring ook alle aanwezige exemplaren van het eerste en tweede jaarboek, welke bestemd waren om na den oorlog geruimd te worden tegen uitgaven van andere vereenigingen op historisch gebied, verder een groot deel der tot dusverre gevoerde correspondentie, het geheele kaartsysteem, dat door onzen eersten Voorzitter, wijlen Dr Ir W. A. J. Oosting, indertijd verzameld was, en dat een schat van gegevens op Agronomisch-Historisch gebied

bevatte, een schrijfmachine, een volledige serie *Cultura* en Landbouwkundig Tijdschrift.

Het archief kan wat betreft de correspondentie op enkele stukken na wel weer opgebouwd worden, daar de Voorzitter van vele stukken een copie bewaard had. Moeilijker is de vervanging van de serie *Cultura* en Landbouwkundig Tijdschrift, terwijl de voorraden jaarboeken en overdrukken in het geheel niet te vervangen zijn. Ook het verlies van het kaartsysteem is zeer te betreuren.

Het bestuur heeft echter den moed niet laten zinken en is reeds voor de bevrijding bezig geweest aan de voorbereiding van plannen om de Studiekring weer tot een geregeld en naar het hoopt bloeiend leven op te wekken. Over deze plannen zullen de leden in het jaar 1946 voorstellen bereiken.

Al is er dus tijdens de jaren 1943 tot en met 1945 weinig werk verricht, zoo zijn toch de grondslagen gelegd voor een verdere ontwikkeling en uitbreiding, waarvan het volgende jaarverslag, naar ik hoop, zal mogen getuigen.

De Secretaris:

Ir J. A. VAN DER LOEFF.

Groningen, December 1945.

VERSLAG

VAN DEN STUDIEKRING VOOR DE GESCHIEDENIS VAN DEN LANDBOUW OVER HET JAAR 1946

In het jaar 1946 werd een begin gemaakt met de verdere ontwikkeling en uitbreiding van het werk van den kring.

Op 30 Maart vond de eerste bestuursvergadering te Zwolle plaats; andere bestuursvergaderingen werden op 29 Juni en 9 September te Wageningen gehouden.

In de eerste bestuursvergadering werd de op 24 April te Utrecht gehouden ledenvergadering voorbereid, in welke laatste vergadering 3 nieuwe bestuursleden werden gekozen, nl. de H.H. Prof. Dr Ir C. H. Edelman, Mr J. Baert en Dr Ir M. J. Boerendonk.

In dezelfde vergadering werd een commissie benoemd, bestaande uit de H.H. Prof. Dr Ir C. H. Edelman, Dr N. N. Kooiman, Mr J. Baert en Ir J. A. v. d. Loeff, welke commissie de uitgave van een bibliographie van oude landbouwliteratuur zal voorbereiden.

Voorts werden plannen voor de toekomst besproken, t.w. de uitgave van een jaarboek en van een reeks: Agronomisch-Historische Bijdragen, voor welke uitgaven een aantal studies in bewerking zijn.

In de bestuursvergadering van 29 Juni werd de commissie voor bibliographie geïnstalleerd. Deze commissie hield daarop haar eerste bespreking, welke op 9 September werd voortgezet. Verder bespraken men de mogelijkheid van het vormen van andere speciale commissies, b.v. een voor fiscaal recht onder leiding van het bestuurslid A. H. G. van Arkel.

Tevens werd een lijst opgemaakt van hen, die voor het lidmaatschap in aanmerking kwamen. De op deze lijst genoemde personen werden later uitgenodigd, waarna de meesten als lid toetraden.

Ook de deelname aan de in 1946 te houden Ned. Landbouwweek kwam toen ter sprake. Besloten werd voor een halve dag daaraan mee te werken.

Deze landbouwweek werd in de week van 9 September gehouden. De eerste middag daarin was aan de geschiedenis van den landbouw gewijd met als sprekers: Prof. Dr Ir C. H. Edelman over: Oude Veldnamen en perceleeringen, en Mr J. Baert over: De Ontwikkeling van den geldomzet in het Boerenbedrijf in Nederland van 1795—1940. Voor beide voordrachten was groote belangstelling, hetwelk ook bleek uit de erop gevolgde discussie.

In de op 9 September gehouden bestuursvergadering besloot men in het najaar een ledenvergadering te houden, gevolgd door een lezing, die ook voor niet-leden toegankelijk zou zijn. Deze ledenvergadering zou reglementair in December gehouden moeten worden, doch moest tot Februari 1947 worden uitgesteld.

Het bestuur was vertegenwoordigd op de begrafenis van den heer T. A. C. Schoevers op 1 Juni en op de herdenking van het 60-jarig bestaan van het Ned. Genootschap voor Landbouwwetenschap op 11 September door den secretaris, terwijl de voorzitter de inaugureele rede van Prof. Dr E. W. Hofstee bijwoonde.

De secretaris had een bespreking met den heer B. Ruys te Dedemsvaart over de publicatie van de geschiedenis van diens bedrijf (een artikel hierover werd, namens den kring, aan de Redactie van het Landbouwkundig Tijdschrift aangeboden), terwijl Voorzitter en Secretaris een voorloopige bespreking hadden met Mr A. Staring te Vorden over de bewerking van de geestelijke nalatenschap van diens grootvader Dr W. C. H. Staring.

Voorts had de secretaris een bespreking met Ir D. J. Maltha over een in 1947 te Den Haag te houden tentoonstelling van oude boeken en tijdschriften over land- en tuinbouw.

Het aantal leden nam toe. Eind December waren er 113 leden, waaronder een aantal historici.

De financieele toestand is voorzoover wij nu beoordeelen kunnen niet gunstig. Wel komen gerekend over de jaren, dat de kring bestaat, de inkomsten en uitgaven zoo ongeveer met elkaar in evenwicht, doch de uitgaven zijn thans zoo gestegen, dat wil de kring naar buiten behoorlijk kunnen optreden, de inkomsten aanzienlijk hooger zullen moeten worden, hetgeen gevonden zal moeten worden in verhooging der contributie.

Een voorstel daartoe zal dan ook door het bestuur aan de eerstvolgende ledenvergadering gedaan worden.

Hoewel niet alle plannen uitgevoerd konden worden, vertoonde de kring in 1946 een belangrijke opleving, terwijl de verwachting bestaat, dat deze gunstige ontwikkeling zich in het volgende jaar zal voortzetten.

Moge dit in het volgende jaarverslag vermeld kunnen worden.

De Secretaris:

Ir J. A. VAN DER LOEFF.

Groningen, Februari 1947.

LEDENLIJST EIND DECEMBER 1946

- Aartsen, J. P. van — Rome, Institut International d'Agriculture, Bureau de la F.A.O.
- Addens, N. G. — Bellingwolde, A 21.
- Apeldoorn, E. L. J. van — Nyensleek, Post Frederiksoord, Kweekerij „De Mengbak”.
- Ariens, A. Th. — Ginneken, Franklin Rooseveltlaan 47.
- Arkel, A. H. G. van — Amsterdam, J. J. Viottastraat 48.
- Arts, Th. — Heiloo, Westerweg 238.
- Baert, J. — Amsterdam, W., Westlandgracht 129 III.
- Bakker, J. W. — Heemse, Hardenberg, Kerkpad 80.
- Bakker, G. de — Goes, Tulpstraat 17.
- Banga, O. — Wageningen, Diedenweg 6.
- Berg, P. W. J. van den — Amsterdam, Plantage Badlaan 24b.
- Blink, G. J. — Wassenaar, v. Bergenlaan 6.
- Boerendonk, M. J. — Den Haag, Riouwstraat 181.
- Bouman, P. J. — Groningen, Moddermanlaan 10.
- Burg, B. van den — Wageningen, Lawicksche Allee 10.
- Diederich, J. — Amsterdam, Postjeskade 223 II.
- Domingo, W. R. — Kampen, Bodemkundig Laboratorium.
- Dumon, A. G. — Leuven, Heverlee, J. v. d. Bemptlaan 16.
- Duyverman, J. J. — Wageningen, Oude Bennekomscheweg 82.
- Dijk, O. van — Stampersgat N.Br., Noordzeedijk 33u.
- Ebbens, F. J. — Nieuw Beerta, A 18.
- Edelman, C. H. — Wageningen, Hinkeloordscheweg 6.
- Emmens, J. A. — Rotterdam-Z., Hillegersberg, Straatweg 162.
- Eschauzier, W. A. — Vught, Moolengraafaan 6.
- Fockema Andreae, S. J. — Den Haag, Bleyenburg 7.
- Fonck, K. — Borsbeke (O.V.), Kampenstraat 83.
- Frings, H. M. K. — Beekbergen, Dorpsstraat 105.
- Giffen, A. E. van — Groningen, Poststraat 6.
- Gonggrijp, J. W. — Amsterdam, Schubertstraat 57.
- Groneman, J. L. Th. — Wieringerwaard, Barsingerweg B 10.
- Hanraets, J. M. J. — Zwollerkerspel, Spoolde A 3.
- Heeteren, J. H. van — Maurik, Groot Breedslag.
- Heusden, J. A. W. van — Den Haag, Nieuwe Havenstraat 79.
- Hiddema, W. — Groningen, Bachkade 1.
- Hoffen, M. M. van — Bennekom, De Halve Houtsnip.
- Hofstee, E. W. — Wageningen, Eekmolenweg 7.
- Hoop, D. J. M. v. d. — Oosterbeek, Utrechtscheweg 252.
- Hubbeling, N. — Bennekom, Hartenscheweg 6.
- Huisman, J. — Nw. Amsterdam, (Lag. Landbouwschool).
- Huismans, E. P. — Wageningen, Hoogstraat 92a.
- Huizinga, D. S. — Den Haag, Bronovolaan 42.
- Hylarides, P. — Rijswijk Z.H., Bleekerslaan 19.
- Hylkema, A. K. — Zutphen, (Rijkszuivelconsulent).
- Hijzeler, C. C. W. J. — Enschede, Rijksmuseum Twente.
- Jansen, J. P. — Tuikwerd, Delfzijl, B 752.

- Jonge, L. A. J. de — Bennekom, Hartenscheweg 26.
- Joustra, A. H. — Den Haag, Van Kijfhoeklaan 9.
- Kerkhof, A. — .....
- Kielstra, Tj. B. E. — Den Haag, Lyceumplein 69.
- Kleyburg, P. L. — Voorburg, Oosteinde 24.
- Klinkenberg, W. — Zwolle, Hortensiastraat 1.
- Koch, L. — Zeist, Platolaan 3.
- Kooiman, H. N. — Wageningen, Rijksstraatweg.
- Koster, G. J. — Bennekom, Hoogeweg 19.
- Kruidhof, A. — Wageningen, Rijksstraatweg 87a.
- Laarhoven, J. v. — Boxtel, Korte Kerkstraat 14.
- Laman Trip, J. Ph. — Velp, Boulevard 8.
- Loeff, J. A. van der — Groningen, Radesingel 35.
- Louwes, S. L. — Wassenaar, Wittenbergerweg 118.
- Loverendale Cultuur Mij. — Serooskerke-Walcheren, B 47.
- Maltha, D. J. — Den Haag, Verdistraat 57.
- Manschot, J. Utrecht, Lucasbolwerk 14.
- Meel, C. J. van — Parijs, Avenue Klébère, Ambassade des Pays-Bas.
- Meertens, P. J. — Amsterdam-C., Prinsengracht 1101.
- Meyers, P. G. — Groningen, Goeman Borgesiuslaan 23.
- Minderhoud, G. — Wageningen, Harnjesweg 13a.
- Mohrman, K. — Arnhem, Brugstraat 4.
- Muyzenberg, E. W. B. v. d. — Wageningen, Lawicksche Allee.
- Mys, J. B. — Sommelsdijk, Langeweg B 185.
- Niermeyer, J. F. — Amsterdam, Botticellistraat 3.
- Ophoven, Ph. van — Well (L.).
- Planje, J. P. — Roermond, (Rijksconsulent voor Grondgebruik).
- Platenburg, Th. J. — Voorburg, Parkweg 195.
- Poel, J. M. G. van den — Rotterdam-O, Mecklenburglaan 15.
- Polderman, B. — Arnhem, Jacob Marislaan 50.
- Posthumus, N. W. — Amsterdam, Apollolaan 72.
- Pijls, F. W. G. — Didam, Dijkschestraat B 30 I.
- Riemersma, J. — Zeist, Pauw van Wieldrechtlaan 5.
- Ritzema van Ikema, J. B. — Washington D.C. U.S.A. 1620 Belmonte-
str. N.W. (Neth. Fin. Economic and shipping Mission).
- R.K. Ned. Boeren- en Tuindersbond — Den Haag, Zeestraat 69.
- Rooy, J. J. L. de — Breda (Post Ginneken), Saksen Weimarlaan 26.
- Roukens, W. — Nijmegen, Groesbeekstraat 184.
- Royackers, G. P. F. — Roermond, Bisschop Schrijnenstraat 4.
- Rijsinge, L. van — Bennekom, Hartenscheweg 14.
- Sebus, J. H. — Utrecht, Frans Halsstraat 27.
- Segers, Jos. — .....
- Siebenga, J. — Wageningen, Zoomweg 11.
- Slicher van Bath, B. H. — Berkum-Veldhoek (bij Zwolle), Water-
steeg D 120 I.
- Smeding, S. — Zwolle, Oranje Nassaulaan 14.
- Söhngen, A. M. — Rotterdam, Crooswijksche Singel 48.
- Staf, J. C. — Arnhem, Izaak Evertslaan 16.
- Stehouwer, W. — Voorburg, Laan v. Nw. Oosteinde 224.
- Stevens, Const. G. P. — Goes, Middelburgchestraat 11.
- Stridiron, J. — Utrecht, Winmibstlaan 15.
- Swart, A. G. — Haren Gr., Westersche Drift 40a.
- Sybesma, I. — Groningen, Moddermanlaan 16.
- Terpstra, A. — Doetinchem, „De Kruisberg”.

- Thywissen, M. — Utrecht, Everhard Meysterlaan 3.
- Tuinman, A. J. — Washington D.C. U.S.A. 1620 Belmontestraat N.W.
- Veen, H. N. ter — Amsterdam-O., Breedeweg 26.
- Veenstra, G. — Meppel, Prinses Beatrixplantsoen 10.
- Vlam, Mej. A. W. — Bennekom, Nassaulaan 2.
- Vries, D. M. de — Wageningen, Duivendaal 10.
- Vries, O. de — Den Haag, Lyceumplein 55.
- Waal, D. de — Kopenhagen, Toldbödgade 59.
- Waal, M. de — Wageningen, Bergstraat 6.
- Werkman, E. J. — Assen, Rijksarchief.
- Wichers, H. S. — Gasselternijveensche Mond 224 (Post Stadskanaal).
- Winter, P. J. van — Groningen, Roode Weeshuisstraat 21.
- Woerdt, G. W. v. d. — Amsterdam-Z., Olympiaplein 140 III.